യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണപ്രകരണം ഉത്തരാർധം)/സർഗം 83

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ചിന്മാത്രപരമാകാശ ഏഷ യഃ കഥിതോ മയാ .
ഏഷോഽസൗ ശിവ ഇത്യുക്തസ്തദാ രുദ്രഃ പ്രനൃത്യതി .. 1
യാസൗ തസ്യാകൃതിർനാസാവാകൃതിഃ കൃതിനാം വര .
തച്ചിന്മാത്രഘനം വ്യോമ തഥാ കചതി താദൃശമ് .. 2
മയാ ദൃഷ്ടാ തദാകാശമേവ ശാന്തം തദാകൃതിഃ .
മയേവ തത്പരിജ്ഞാതം നാന്യഃ പശ്യതി തത്തഥാ .. 3
യഥാ നാമ സ കല്പാന്തഃ സ രുദ്രഃ സാ ച ഭൈരവീ .
മായാമാത്രം തഥാ സർവം പരിജ്ഞാതമലം മയാ .. 4
ചിദ്വ്യോമൈവ പരം ശൂന്യം സംനിവേശേന തേന തത് .
തഥാ സംലക്ഷ്യതേ നാമ ഭൈരവാകാരതാം ഗതമ് .. 5
വാച്യവാചകസംബന്ധം വിനാ ബോധോ ന ജായതേ .
യസ്മാത്തസ്മാത്ത്വയി മയാ ദൃഷ്ടമേവ പ്രവർണിതമ് .. 6
യദേവ വാച്യുപാരൂഢമേതദ്രാമ സദൈവ തേ .
രൂഢാധിഭൗതികദൃശഃ ക്ഷണാന്മായാത്മതാം ഗതമ് .. 7
ന ഭൈരവീ സാ നൈവാസൗ ഭൈരവോ നൈവ സംക്ഷയഃ .
സമസ്തമേവ തദ്ഭ്രാന്തിമാത്രം ചിദ്വ്യോമ ഭാസതേ .. 8
സ്വപ്നനിർമാണപുരവത്സംകല്പരണവേഗവത് .
കഥാർഥസാർഥരസവന്മനോരാജ്യവിലാസവത് .. 9
യഥാ സ്വപ്നപുരം സ്വച്ഛേ വ്യോമ്നി മൗക്തികധീര്യഥാ .
യഥാകേശോണ്ഡകം വ്യോമ്നി തഥാഽചിദ്ഭാതി ചിദ്ഘനേ .. 10
ചിന്മാത്രാകാശമേവാച്ഛം കചതി സ്വാത്മനാത്മനി .
തഥാ നാമ യദാഭാതി തദാത്മൈവം ജഗത്തയാ .. 11
യഥാ ചിദ്വ്യോമ്നി കചതി സ്വ ഏവാത്മാ തഥാ പടേ .
തഥാ കചതി തത്തത്ര കല്പാന്താനലനർതനേ .. 12
ശിവയോരേവമാകാരോ നിരാകാരോഽങ്ഗ വർണിതഃ .
അധുനാ ശ്രൃണു തേ വക്ഷ്യേ നൃത്യസ്യാനൃത്തതാസ്ഥിതിമ് .. 13
ചേതനം ചേതനാധാതോഃ കിംചിത്സംസ്പദനം വിനാ .
ക്വചിത്സ്ഥാതും ന ശക്നോതി വസ്ത്വവസ്തുതയാ യഥാ .. 14
സ്വഭാവാച്ചേതനം തസ്മാദ്രുദ്രത്വേന തഥാ സ്ഥിതമ് .
ഹേമേവ രൂപകത്വേന സംനിവേശവിലാസിനാ .. 15
യന്നാമ ചേതനം യത്ര തദവശ്യം സ്വഭാവതഃ .
സ്പന്ദധർമി ഭവത്യേവ വസ്തുതാ ഹി സ്വഭാവജാ .. 16
യഃ സ്പന്ദശ്ചിദ്ഘനസ്യാസ്യ ശിവസ്യാസ്യ സ ഏവ നഃ .
സ്വവാസനാവേശവശാന്നൃത്യമേവ വിരാജതേ .. 17
അതഃ സ കല്പാന്തശിവോ രുദ്രോ രൗദ്രാകൃതിർദ്രുതമ് .

യന്നൃത്യതി ഹി തദ്വിദ്ധി ചിദ്ധനസ്പന്ദനം നിജമ് .. 18
ശ്രീരാമ ഉവാച .
പ്രാമാണികദൃശാ ദൃശ്യമിദം നാസ്ത്യേവ വസ്തുതഃ .
യദേവാസ്തീവ തത്സർവം കല്പാന്തേ പ്രവിനശ്യതി .. 19
തത്കല്പാന്തമഹാശൂന്യേ ഏതസ്മിൻപരമാമ്ബരേ .
കഥം ചിന്നാമ വാ്ചേത്യം ചേതാ ചേതതി ചിദ്ധനഃ .. 20
ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ഏതദേവ തദാപ്യങ്ഗ ദ്വൈതൈക്യാമ്ഭോധിശാന്തയേ .
യദി ചിന്മാത്രനഭസശ്ചേത്യമസ്തി ന കിംചന .. 21
ന കിംചിച്ചേതതി തതഃ ക്വചിത്കിംചിത്കദാചന .
സർവം ശാന്തം ദൃഷന്മൗനം വിജ്ഞാനഘനമമ്ബരമ് .. 22
യച്ചേദം ചേത്യതേ നാമ തത്സ്വഭാവോ്സ്യ വൽഗതി .
ചിത്സ്വഭാവസ്യ ശാന്തസ്യ സ്വസത്തായാമവസ്ഥിതേഃ .. 23
യഥാ സ്വപ്നേ ചിദേവാന്തഃ പുരപത്തനവദ്ഭവേത് .
പുരാദി ന തു തത്കിംചിദ്വിജ്ഞാനാകാശമേവ തത് .. 24
ആത്മനാത്മനി ചിച്ഛൂന്യം ജ്ഞാത്വാ ച ജ്ഞേയമപ്യലമ് .
തഥാ ച സർഗാദാരഭ്യ വേത്തി സ്വം കചനം ച തത് .. 25
സ്വയമന്തഃ കചന്തീ ചിത്സ്വഭാവാകാശകോടരേ .
ക്ഷണകല്പജഗദ്ഭ്രാന്തിം ധത്തേ കല്പനയാ സ്വയാ .. 26
സ്വയമന്തഃ കചത്കാന്തിശ്ചിദാകാശഃ സ്വഭാവഖേ .
അയം സോഹമയം ച ത്വം കരോതീത്യാദികല്പനമ് .. 27
തസ്മാന്ന ദ്വൈതമസ്തീഹ ന ചൈക്യം ന ച ശൂന്യതാ .
ന ചേതനാചേതനം വൈ മൗനമേവ ന തച്ച വാ .. 28
ന ചേതതി ക്വചിത്കിംചിത്കശ്ചിച്ചേത്യാത്മഭാവതഃ .
തേന ചേതാപി നാസ്തീവ മൗനമേവാവശിഷ്യതേ .. 29
നിർവികല്പസമാധിർഹി സിദ്ധാന്തഃ സർവവാഡ്മയേ .
തച്ച ജീവദൃഷന്മൗനം തൂഷ്ണീമേവാത ആസ്യതാമ് .. 30

കുർവന്നിജം പ്രകൃതമേവ യഥാപ്രവാഹ-
മാചാരജാലമചലഃ പരമാർഥമൗനാത് .
നിർമാനമോഹമദഭേദമനങ്ഗജീവ-
മാകാശകോശവിശദാശയശാന്തമാസ്വ .. 31

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠമഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു
നിർവാണപ്രകരണേ ഉത്തരാർധേ പാഷാണോപാഖ്യാനേ വിശ്വരൂപ-ദർശനം നാമ+
ത്ര്യശീതിതമഃ സർഗഃ .. 83 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
21.12.2023